

ZJAWISKA REDEPOZYCJI W UTWORACH GÓRNEJ JURY PODŁOŻA ZAPADLIKA PRZEDKARPACKIEGO JAKO EFEKT SYNSEDYMENTACYJNEJ TEKTONIKI

Bronisław A. MATYJA & Marcin BARSKI

*Uniwersytet Warszawski, Wydział Geologii, Instytut Geologii Podstawowej;
ul. Żwirki i Wigury 93, 02-089 Warszawa;
e-mail: Matyja@uw.edu.pl; marbar@uw.edu.pl*

Cykl sedymentacyjny, w którego skład wchodzi utwory jury górnej, rozpoczyna się w obszarze podłoża zapadlika przedkarpackiego klastycznymi utworami jury środkowej, a kończy węglanowymi utworami niższej dolnej kredy. O ile utwory jury środkowej nie tworzą ciągłej pokrywy na swoim podłożu, to utwory oksfordu są szeroko rozprzestrzenione na obszarze podłoża zapadlika. Omawiana część basenu późnej jury zróżnicowana jest w oksfordzie i kimerydzie generalnie na obszary rozwoju bioherm gąbkowych formacji wapieni gąbkowych z Łękawicy, którym towarzyszy brak lub niewielkiej miąższości utwory formacji wapienno-marglistej z Niwek i obszary zajęte przez uławicone wapienie gąbkowe formacji z Łękawicy i dużej miąższości utwory formacji z Niwek, określane przez nas jako obszary facji basenowych. W obrębie facji basenowych występują w szeregu profilach brekcje sedymentacyjne złożone głównie z okruchów wapieni biohermalnych bądź rafowych.

Dane, które prezentujemy, uzupełniają charakterystykę brekcji o inne typy utworów redeponowanych i dokumentują stratygraficznie zjawiska redepozycji. Istotnych informacji dostarczyły szczegółowe obserwacje z trzech profilów charakteryzujących facje basenowe: Oleśnica-3, Przybysławice-2 i Zalasowa-2. We wszystkich tych profilach stwierdzono, obok górnourajskich cyst Dinoflagellata, środkowourajskie cysty. Cysty środkowourajskie różnią się od współwystępujących z nimi cyst górnourajskich gorszym stanem zachowania i odmienną autofluorescencją. W profilu Oleśnica-3 obok wspomnianych cyst środkowourajskich stwierdzono okruchy wapieni biohermalnych, nieregularnych kształtów fragmenty wapieni zawierające otwornice planktoniczne *Globuligerina oxfordiana*, a także okruchy piaskowców i luźne ziarna kwarcu. Wszystkie te obserwacje skłaniają do wniosku, że w trakcie późnej jury musiało dochodzić w różnych partiach basenu do odsłaniania utworów środkowourajskich, ich erozji i redepozycji w obręb sedymentacji osadów górnourajskich. Nie ma jednak żadnych dowodów, aby gdziekolwiek doszło do wynurzenia się utworów jury środkowej spod bezpośrednio młodszych od nich wapieni formacji z Łękawicy. Za najbardziej prawdopodobne przyjmujemy więc, że do odsłaniania utworów

środkowojurajskich dochodziło podczas tworzenia uskoków synsedymencyjnych, w ścianach owych uskoków. To tłumaczy współwystępowanie okruchów różnej litologii i różnego wieku w profilach. Minimalne zrzuty uskoków umożliwiające redepozycje środkowej jury w odpowiednie miejsca profilów górnej jury są znaczne i zawierają się w granicach od 154 do 472 m. Istnienie tak istotnych różnic deniwelacji powstających na dnie basenu późnej jury jest zapewne istotną przyczyną warunkującą rozwój facji biohermalnych i basenowych i daje pogląd na temat batymetrii zbiornika w tym czasie. Obecność uskoków odzwierciedla ekstensyjny reżim tektoniczny tej części basenu późnojurajskiego, sytuując go w obrzeżach oceanu Tetys.